

عنوان اثر: عقلانیت و آزادی

مؤلف/ مترجم: ماکس وبر و همکاران/ یدالله موقن و احمد تدین

ناشر/ سال نشر: انتشارات هرمس/ ۱۳۷۹

معرفی، نقد و بررسی

کتاب عقلانیت و آزادی که در سال ۱۳۷۹ انتشارات هرمس به چاپ رسانده است، در حقیقت نوعی مجموعه مقالات یا منتخباتی از برخی آثار وبر و کتبی که درباره اندیشه‌های او نوشته شده است، می‌باشد. مجموعه مقالاتی که دو تن از مترجمان غیرمشهور ایرانی انتخاب، ترجمه و در کنار هم گذارده‌اند. این کار را اساساً مترجمین بی‌هیچ مقدمه، نتیجه‌گیری، توضیحات توجیهی که مشخص‌کننده فلسفه تدوین کتاب باشد فراهم آورده‌اند. در این اثر شش نوشتار که بخش‌هایی از کتاب‌های مختلف هستند، ترجمه (مقاله اول ترجمه همراه با تلخیص و اقتباس است) و در کنار هم قرار گرفته‌اند به اینصورت که سه مقاله اول را یدالله موقن و سه مقاله دوم را احمد تدین به فارسی برگردانده‌اند.

بررسی شکلی

به طور کلی، متن ترجمه نسبتاً روان و رسا می‌باشد. اگر چه، در پاره‌ای موارد، عبارات طولانی و گاه نامفهوم به چشم می‌خورد. قواعد ویرایشی و نگارشی در حد بسیار خوب رعایت شده است، به طوری که به ندرت اشکالاتی در این زمینه دیده می‌شود.

تناسب بین فونت به کار رفته در متن، تیترها و زیرنویسها رعایت شده است. اندازه حاشیه بالا و پایین نسبت به قطع کتاب خوب است. نوع کاغذ و جلد مورد استفاده مناسب است. طرح روی جلد، از حیث انتخاب رنگها، مطلوب است. اما طرح در نظر گرفته شده با عنوان و محتوای کتاب همخوانی ندارد. همچنین معادل لاتین اصطلاحات در متن کتاب آمده که بهتر است به زیرنویس منتقل شود.

بررسی محتوایی

از آنجایی که نویسندگان مقالات کتاب از جامعه‌شناسان معروف هستند، از اصطلاحات تخصصی به درستی استفاده شده است. معادل‌سازی اصطلاحات تخصصی در اغلب موارد خوب است. اما، در برخی موارد، می‌توان از معادل‌های بهتری استفاده کرد. با توجه به اینکه کتاب به صورت مجموعه مقالات نگارش یافته و خصلت نظری دارد، از ابزارهایی همچون: تمرین و پرسش، نقشه، نمودار و آمار استفاده نشده است. اما در برخی از مقالات کتاب، نویسنده برای تفهیم موضوع از نمودار و جدول استفاده نموده است. فهرست مطالب با محتوای کتاب کاملاً مطابق است. اما از آنجایی که کتاب به صورت مجموعه مقالاتی در باب اندیشه و بر تنظیم شده و نام آن صرفاً بر اساس عنوان یکی از مقالات مندرج در کتاب انتخاب شده، همچنین در سایر مقالات به موضوع عقلانیت و آزادی در اندیشه و بر پرداخته نشده است، می‌توان گفت محتوای کتاب با عنوان آن مطابقت ندارد. انسجام و نظم خاصی در تنظیم کتاب دیده نمی‌شود اما هر یک از مقالات به تنهایی انسجام نسبی دارند. با این حال، برخی از مقالات ناقص بوده است و از لحاظ حجم نیز یکسان نیستند. از آنجایی که مقالات کتاب در خصوص اندیشه و بر نوشته شده است، این اثر می‌تواند به عنوان کتابی جنبی مورد استفاده دانشجویان کارشناسی ارشد قرار گیرد.

عقلانیت و آزادی ۲۰۷

شاید بتوان جمع‌آوری برخی از مقالات مربوط به اندیشهٔ وبر در یک مجموعه را جزو نوآوری‌های اثر مورد بررسی به حساب آورد. نویسندهٔ هر مقاله، هر جایی که از منبعی استفاده کرده به آن ارجاع داده است. ظاهراً مقالهٔ اول کتاب، ترجمه و تلخیص است و سایر مقالات بخش‌های کوچکی از چندین کتاب است که برای ترجمه انتخاب شده‌اند. ترجمه‌ای نسبتاً روان و خوب است. برخی عبارات ترجمه شده، مبهم و طولانی می‌باشد. به طور کلی بیشتر مقاله‌های وبر و پارسونز در ترجمه اشکال دارند.

برخی از معادل‌گذاری‌ها به درستی انجام نشده است، اما در مورد برخی از مطالب که نیاز به توضیح داشته‌اند، مترجمین محترم مطالبی را در پانوشه آورده‌اند.

پیشنهادها

اثر مورد بررسی، فاقد مقدمه، پیشگفتار، نتیجه‌گیری، نمایه، کتاب-شناسی و فهرست منابع است که بهتر است در چاپ جدید به کتاب اضافه شود. طرح روی جلد با عنوان کتاب همخوانی ندارد. کتاب نیاز به ویراستاری تخصصی دارد. بهتر است شیوه ارجاع‌دهی کتاب تغییر کند. به عبارت دیگر، مشخصات منابع استفاده شده در انتهای هر فصل یا کتاب ذکر شوند. معادل لاتین اصطلاحات تخصصی در پانویس آورده شود.

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی